

İmam-ı Azam kaç yaşında hafız oldu?

Hatice Sevde Hanım: “İmam-ı Azam hakkında bilgi vererek kaç yaşında hafız olduğunu yazar mısınız?”

SUYA DÜŞEN ELMA

Şemseddin-i Sivasî'nin Menakıb-i İmam-ı Azam isimli eserinde anlatılır ki:

İmam-ı Azam'ın babası Sabit, gençliğinde takva sahibiydi. Bir gün dereye abdest alırken, suda yuvarlanarak yüzen kütür kütür bir elma gördü. Birden elmayı yakalayıp ısırırverdi. Fakat tükürüğünden kan gelmişti. Bu elmanın kendisine helâl olmadığını düşündü ve elmanın sahibini bulmak için dere boyunca bahçeyi takip etti.

Nihayet elma bahçesinde bir adam gördü ve selâm verdi. Durumu anlatarak helâllik istedi.

Adam: “Helâl edersem karşılığında ne vereceksin?” dedi.

“Ne istersen efendim!”

“İyi o zaman.. Bahçemde biraz çalış bakalım!”

Sabit çaresiz bahçede çalışmaya başladı.

Nihayet bir gün tekrar helâllik istedi.

Adam: “Bir şartım daha var.” dedi.

Sabit: “Nedir; lütfen söyleyin.” dedi.

Adam: “Benim kör, sağır ve dilsiz bir kızım var. Onunla evlenirsen hakkımı helâl ederim.” dedi.

Sabit: “Peki efendim. Kul hakkıyla ölmekten iyidir.” dedi.

Ve adamın kızıyla evlendi. Gördü ki kız kör, sağır ve dilsiz değildir.

Adama: “Bir yanlışlık olmasın. Sen kör, sağır ve dilsiz demiştin...” dedi.

Adam: “Kızım haram görmez, haram işitmez, haram söz söylemez demek istemiştim. Kızım helâlindir evlâdım!” dedi.

İşte bu evlilikten Numan doğdu. Bu Numan büyüyecek, âlim olacak, İmam-ı Azam Ebu Hanife adıyla anılacak ve ümmetin ibadette ve amelde, fıkıhta ve hukukta hemen bütün problemlerini doğru ve isabetli içtihatlarla çözecek, hak bir mezhebe imza atacaktı.

HAYATI VE ŞAHSİYETİ

Numan bin Sabit hicri 80 yılında Kûfe’de doğdu. Dedeleri, Türklerin yaşadığı bölgelerden hicret ettiği için Ebu Hanife’nin Fars veya Türk kökenli olduğu rivayet edilir. Dört yaşında Kur’ân’ı hatmettiği, ardından hıfzettiği söylenir.

Gençliğinde ticaretle uğraşmış, ilim yaptığı ileri yaşlarda da ticaret ile alâkasını kesmemiştir. Ticaretten kazandığını öğrencilerin ve müderrislerin ihtiyaçlarına sarf ederdi. Kıraat ilmini kırâat-ı seb’a âlimlerinden Âsım b. Behdele’den öğrenmiştir.

Kendisinin ticareti sevdiğini gören Ebû Amr eş-Şa’bî bir gün çağırarak,

“Seni zeki ve kabiliyetli görüyorum evlât. İlmi ve âlimlerin meclislerini ihmal etme!” diye uyardıktan sonra o günlerde Kûfe’de ders okutan büyük âlim Hammad bin Süleyman’ın meclisine gidip gelmeye başladı.

Hammad Hazretleri(nin meclisinde hızla ilim sahibi olur, olgunlaşır, pişer. 18 Yıl bu mecliste ilim müzakerelerine devam eder. Hazret-i Hammad’dan sonra ikinci adam haline gelir. Nihayet Hazret-i Hammad’ın vefatından sonra yerine geçen bir otorite olur.

İLİM KAYNAKLARI

İmam-ı Azam, hocası Hammad vesilesiyle İbrâhim en-Nehaî ve Ebû Amr eş-Şa’bî’den, dolayısıyla Mesrûk b. Ecda’, Kâdî Şüreyh, Esved b. Yezîd ve Alkame b. Kays’tan, bunların ilimleri de sahabenin en âlimlerinden olan Hz. Ömer, Hz. Ali, Abdullah b. Mes’ûd ve Abdullah b. Abbas’tan gelmektedir. İmam-ı Azam’ın içtihatlarında bu zincirin etkisi büyüktür. İmam-ı Azam ayrıca Basra, Kûfe ve Irak âlimlerinin hadis ve fıkıh meclislerine de iştirak etmiş, 100 civarında tabiin âlimiyle, 15 civarında sahabeyle görüşerek, hadis ve ilim almış ve sahabe içtihatlarını öğrenmiştir.

Mezhebi dalga dalga bütün İslâm memleketlerine yayıldı.

DÖNEMİN SİYASÎ OTORİTELERİ İLE İLİŞKİLERİ

İmam-ı Azam hem Emevîler, hem Abbasiler dönemini gördü. Ömrünün 52 yılı Emevîler döneminde, 18 yılı Abbasiler döneminde geçti. Devleti yöneten halifelerle arası hiç iyi gitmedi. Emevî halifelerinin Hazret-i Ali evlâtlarına haksızlık yaptığını gördü ve hep eleştirdi. Emevî yönetiminden gelen Kûfe'de kadılık veya beytûlmâl emniyeti tekliflerini devletin siyasî yanlışlarına alet olmamak için kabul etmedi. Bu sebeple hapse atıldı, hapiste işkence gördü.

Abbasi yönetiminden başta memnun olmuştu. Fakat Abbasîlerin de kayırmacılıklarına şahit olunca resmî işlere bulaşmadı. Abbasi halifesi Mansur'un teklif ettiğı Bağdat kadılığı görevini de kabul etmedi. Bu sebeple tekrar hapse atıldığı, hapiste işkence gördüğü, zehirlendiğı ve nihayet 150 yılında hapisten cenazesinin çıktığı rivayet olunur.

Allah ondan razı olsun.